

Onderwijs – Methodologie

---

1. SCHOOLBEVOLKING	2
1. RECHT OP ONDERWIJS EN LEERPlicht	2
2. SYNTHESE (6.1.1).....	2
3. KLEUTER-, LAGER- EN SECUNDAIR ONDERWIJS (6.1.2).....	3
A. Telling van de schoolpopulaties	3
B. Datum van de telling	3
C. Het basisonderwijs.....	4
D. Het secundair onderwijs.....	4
4. HOGER EN UNIVERSITAIR ONDERWIJS.....	5
A. Telling van de schoolpopulaties	5
B. Datum van de telling	6
C. Hoger Beroepsonderwijs “Verpleegkunde” (Vlaamse Gemeenschap).....	6
D. Hoger onderwijs	7
5. VOLWASSENENONDERWIJS (6.1.4)	9
6. ONDERWIJS DAT NIET DOOR DE GEMEENSCHAPPEN WORDT GESUBSIDIEERD EN GEORGANISEERD (6.1.5.X).....	10
7. SCHOOLBEVOLKING PROJECTIES	12
2. BIJLAGE 1	14
8. DIAGRAM VAN DE ORGANISATIE VAN HET FRANSTALIG EN NEDERLANDSTALIG HOGER ONDERWIJS	14
3. BIJLAGE 2	15
9. LINK TUSSEN DE NEDERLANDSTALIGE EN FRANSTALIGE STUDIEDOMEINEN	15

1. SCHOOLBEVOLKING

1. Recht op onderwijs en leerplicht

Het recht op onderwijs is een fundamenteel recht. Het is opgenomen in artikel 24 van de Grondwet.

De meeste kinderen lopen school vanaf 2,5 jaar. De school is echter pas verplicht vanaf 5 jaar. De leerplicht begint met het schooljaar dat begint in het kalenderjaar waarin het kind de leeftijd van 5 jaar bereikt en eindigt aan het einde van het schooljaar in het kalenderjaar waarin het de leeftijd van 18 jaar bereikt.

De leerplicht geldt zowel voor Belgen als voor niet-Belgen die op het Belgisch grondgebied verblijven. De leerplicht bestaat uit maximaal zeven jaar lager onderwijs en minstens de eerste twee jaar van het secundair onderwijs. Ze is voltijds tot de leeftijd van 15 jaar en eindigt wanneer de student 16 jaar is. Vanaf 16 jaar is er een deeltijdse leerplicht.

De leerplicht is niet beperkt tot het bezoeken van een door de Gemeenschappen ingerichte en/of gesubsidieerde schoolinstelling.

Geacht worden aan de leerplicht te voldoen de minderjarige leerlingen die ingeschreven zijn in een schoolinstelling:

1. Ingericht en/of gesubsidieerd door de Franse Gemeenschap, de Vlaamse Gemeenschap of de Duitstalige Gemeenschap;
2. Waarvan het onderwijs tot het behalen van een bekwaamheidsbewijs kan leiden dat gelijkwaardig kan worden verklaard bij wijze van algemene bepaling met toepassing van de wet van 19 maart 1971 betreffende de gelijkwaardigheid van de buitenlandse diploma's en studiegetuigschriften;
3. Waarvan het onderwijs tot het behalen van een diploma of een getuigschrift bekomen onder een buitenlands stelsel kan leiden en waarvan het onderwijs erkend is door de Regering, op aanvraag van de inrichting of de personen die verantwoordelijk is/zijn voor de minderjarige leerling onderworpen aan de leerplicht, dat het mogelijk maakt om aan de leerplicht te voldoen;
4. Gelegen op het grondgebied van een aan België grenzende staat en waarvan het onderwijs kan leiden tot het behalen van een door de Regering van die staat erkend diploma of studiegetuigschrift. Het gaat om scholen die gelegen zijn in Duitsland, Frankrijk, het Groothertogdom Luxemburg of Nederland.

Aan de leerplicht kan ook worden voldaan door thuisonderwijs. Thuisonderwijs wordt verstrekt aan leerplichtige minderjarigen die niet zijn ingeschreven in een schoolinstelling die aan de bovengenoemde criteria voldoet. Minderjarigen krijgen thuis onderwijs (individueel thuisonderwijs) of in een privéstructuur voor collectief onderwijs (collectief thuisonderwijs, of 'privéscholen').

In tegenstelling tot privéscholen worden schoolinstellingen die voldoen aan de punten 2 en 3 door de Gemeenschappen erkend en gewoonlijk 'internationale scholen' genoemd.

2. Synthese (6.1.1)

Tabellen 6.1.1.X zijn tabellen die de informatie uit tabellen 6.1.2.X en 6.1.3.X samenvatten.

3. Kleuter-, lager- en secundair onderwijs (6.1.2)

A. Telling van de schoolpopulaties

De cijfers in de tabellenreeks 6.1.2.X hebben betrekking op het aantal regelmatig ingeschreven leerlingen in een onderwijsinrichting georganiseerd of gesubsidieerd door de Gemeenschappen (Franse, Vlaamse). Voor alle onderwijsniveaus zijn de cijfers ingedeeld volgens de gemeenschap (Franse, Vlaamse) waartoe de school behoort en **volgens de plaats van de hoofdzetel** van de onderwijsinstelling¹.

Voor het lager en secundair (gewoon en buitengewoon) onderwijs in Franse Gemeenschap wordt de schoolbevolking geteld op basis van alle onderwijsinstellingen die voltijds Franstalig onderwijs verstrekken dat erkend is door de federatie. De telling beperkt zich dus niet tot de door de federatie georganiseerde of gesubsidieerde onderwijsinrichtingen, maar omvat ook de Franstalige afdelingen van niet-gesubsidieerde privéscholen waarvan de getuigschriften door de federatie erkend worden.

De leerlingen van de Franstalige scholen in de faciliteitengemeenten zijn opgenomen in de cijfers van het Nederlandstalig onderwijs.

De leerlingen van het buitengewoon onderwijs zijn inbegrepen in het leerlingenaantal van het kleuter- lager- en secundair onderwijs. Dit onderwijs is gericht op kinderen en jongeren van wie de ontwikkeling wegens een handicap en/of leer- of opvoedingsmoeilijkheden belemmerd wordt. De leerlingen van type 5 (langdurig zieke of herstellende kinderen) zijn niet opgenomen in de cijfers van het buitengewoon onderwijs om een dubbele telling te vermijden.

De tabellen 6.1.2.X houden geen rekening met de leerlingen die huisonderwijs volgen (behalve voor tabel 6.1.5.1).

B. Datum van de telling

Voor de Vlaamse Gemeenschap:

- Basis- en secundair onderwijs: 1 februari van het lopende schooljaar;

Voor de Franse Gemeenschap:

- basis- en secundair onderwijs: 15 januari sinds het schooljaar 2004-2005 (daarvoor: 1 oktober).

¹ Dit begrip 'hoofdzetel' is belangrijk, aangezien bepaalde instellingen meerdere vestigingen hebben, die soms over verscheidene gemeenten zijn verspreid. De gemeente waar de zetel van de instelling is gevestigd, wordt in beschouwing genomen voor het opstellen van de statistieken over de schoolpopulaties.

C. Het basisonderwijs

Het basisonderwijs omvat zowel het kleuteronderwijs als het lager onderwijs. Het kleuteronderwijs is bedoeld voor kinderen van 2,5 tot 6 jaar. Het kleuteronderwijs is niet verplicht voor 5 jaar, maar wordt door bijna alle kinderen gevolgd. Het lager onderwijs is bedoeld voor kinderen van 6 tot 12 jaar. Het basisonderwijs bestaat in twee vormen: het gewoon onderwijs en het bijzonder onderwijs. “Het bijzonder onderwijs laat toe tegemoet te komen aan de specifieke educatieve behoeften van leerlingen in moeilijkheden en beoogt hun persoonlijke ontwikkeling evenals hun maatschappelijke en/of professionele integratie” (*vrije vertaling*; www.enseignement.be, geraadpleegd op 25/04/2023).

D. Het secundair onderwijs

Net als in het basisonderwijs vind je ook in het secundair onderwijs de opsplitsing tussen gewoon en bijzonder onderwijs. Het gewone secundair onderwijs is voltijds onderwijs. Vanaf de leeftijd van 15 jaar echter genieten leerlingen de mogelijkheid om deeltijds secundair onderwijs te volgen. Dit onderwijs wordt “enseignement en alternance” (Franse Gemeenschap) en “deeltijds beroepssecundair onderwijs” (Vlaamse Gemeenschap) genoemd. Het bestaat uit een afwisseling van lessen en beroepspraktijk in een onderneming.

Het gewone secundair onderwijs is onderverdeeld in 3 graden die elk twee jaar tellen. De eerste graad is een gemeenschappelijke graad voor alle leerlingen. Leerlingen die hun attest niet hebben behaald op het einde van het lager onderwijs, volgen een verschillende eerste graad die hun de kans biedt hun attest van het lager onderwijs te behalen; daarna kunnen ze hun secundaire studies op normale wijze voortzetten. Vanaf de 2de graad biedt het voltijds secundair onderwijs 4 onderwijsvormen aan: algemeen, technisch, beroeps- en kunstonderwijs. In de Franse Gemeenschap kan het technisch en kunst onderwijs de vorm aannemen van overgangs- of kwalificatieonderwijs. De derde graad tot slot is gespreid over twee of drie jaar naargelang er al dan niet een 7de overgangsjaar (naar het hoger onderwijs) of kwalificatiejaar wordt ingericht.

Deze 4 onderwijsvormen bieden studierichtingen (Vlaamse Gemeenschap) of “sections” (Franse Gemeenschap) aan die meer specifiek voorbereiden op hoger onderwijs of op een intrede op de arbeidsmarkt, maar met de mogelijkheid om achteraf het omgekeerde te doen of een gemengd systeem te volgen.

Dit vertaalt zich in een complexe praktische organisatie van het secundair onderwijs, die verschilt tussen de gemeenschappen en regelmatig verandert. Gedetailleerde uitleg is terug te vinden op de websites van de gemeenschappen:

- Vlaamse Gemeenschap: <http://onderwijs.vlaanderen.be/het-voltijds-gewoon-secundair-onderwijs>
- Franse Gemeenschap: <http://www.enseignement.be/index.php?page=0&navi=45>

4. Hoger en universitair onderwijs

A. Telling van de schoolpopulaties

Het is de verantwoordelijkheid van elke Gemeenschap om het hoger onderwijs te organiseren en de erkenning van de onderwijsinstellingen en hun programma's bij decreet te regelen.

Wat het Franstalig hoger onderwijs en zijn opleidingsaanbod betreft, heeft de Franse Gemeenschap bij decreet een exhaustieve lijst opgesteld van de instellingen voor hoger onderwijs die erkende opleidingen mogen organiseren ('landschapsdecreet' van 7 november 2013, art. 10 tot 13). Bijgevolg hebben alleen deze instellingen het recht om academische titels en graden te verlenen ter afsluiting van door de Franse Gemeenschap erkende studies in het Franstalig hoger onderwijs.

In het Nederlandstalig hoger onderwijs zijn er twee soorten erkende instellingen:

- Officieel geregistreerde instellingen zoals universiteiten en hogescholen: deze worden bij decreet vastgesteld
- Andere geregistreerde instellingen

Deze instellingen zijn als enige gerechtigd om academische titels en graden te verlenen voor Nederlandstalige studies in het hoger onderwijs die door de Vlaamse Gemeenschap zijn erkend. In de tabellen 6.1.3.X wordt alleen rekening gehouden met de cijfers van de bij decreet vastgestelde (officieel geregistreerde) instellingen.

De cijfers in de tabellen 6.1.3.X hebben soms betrekking op het aantal studenten, soms op het aantal inschrijvingen. Een student kan meer dan een inschrijving in het hoger onderwijs hebben. Het aantal inschrijvingen is dus niet gelijk aan het aantal studenten.

Voor de Vlaamse Gemeenschap worden zowel studenten als inschrijvingen slechts in aanmerking genomen indien de inschrijving voor een basisopleiding aan een Nederlandstalige instelling in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, met een diplomacontract, op het einde van het schooljaar nog actief is. Statistieken over de studenten worden verkregen van de Databank Hoger Onderwijs, terwijl inschrijvingsstatistieken worden verzameld via de Dataloop Hoger Onderwijs van de Vlaamse Gemeenschap, een open datasysteem dat rechtstreeks gekoppeld is aan de Databank.

Voor de Franse Gemeenschap wordt het aantal studenten en inschrijvingen in de 'Hautes Écoles' en 'Écoles supérieures des Arts' op het grondgebied van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest gemeten op 15 maart van het lopende academiejaar. Cijfers op basis van studentenaantallen en gedetailleerde inschrijvingsgegevens zijn beschikbaar bij de ARES2. Het hoger onderwijs voor sociale promotie is niet opgenomen in de cijfers voor het hoger onderwijs; dit wordt gedetailleerd in de tabellen 6.1.5.X over het volwassenenonderwijs.

---

² Académie de Recherche en d'Enseignement Supérieur

De aan het BISA aangeleverde gegevens over het universitair onderwijs zijn afkomstig van de Universitaire Stichting (behalve de gegevens over de Brusselse campussen van de Katholieke Universiteit Leuven, die worden verkregen via de Dataloep3 Hoger Onderwijs van de Vlaamse Gemeenschap). De Universitaire Stichting verricht uitgebreid methodologisch werk om de vergelijkbaarheid van de gegevens tussen de gemeenschappen en in de tijd te waarborgen. Daarom duurt het enkele jaren voordat de geconsolideerde gegevens worden gepubliceerd. Een gedetailleerde methodologie is beschikbaar op de website van de Universitaire Stichting (zie de link aan het einde van het document).

Het laatst beschikbare jaar bij de Universitaire Stichting is het schooljaar 2019-2020. Om een zo recent mogelijk beeld te geven van het universitair onderwijs in het Brusselse Gewest, vullen voorlopige gegevens, verkregen uit de gendergelijkheidsrapporten van de Waalse universiteiten, via de Dataloep Hoger Onderwijs voor de Nederlandstalige universiteiten en via rechtstreeks contact met de tweetalige universiteiten, de gegevens voor de laatste academiejaren aan. Deze voorlopige gegevens zullen worden vervangen door de geconsolideerde gegevens van de Universitaire Stichting zodra deze beschikbaar zijn.

Het bijzondere geval van het Hoger Beroepsonderwijs voor verpleegkundig onderwijs wordt in punt 4.C nader toegelicht.

B. Datum van de telling

Voor de Vlaamse Gemeenschap:

- HBO5 “Verpleegkunde”: 1 februari van het lopende schooljaar;
- Hoger onderwijs: 30 september na het eind van het academiejaar, bijvoorbeeld voor 2012-2013 omvat de telling alle studenten die nog ingeschreven zijn op 30 september 2013. De studenten die voor die datum uitgeschreven zijn, worden niet in de tabellen opgenomen. Dit systeem is van toepassing sinds het academiejaar 2008-2009 (daarvoor gebeurde de telling op 1 februari).

Voor de Franse Gemeenschap:

- hoger onderwijs: 15 maart.

C. Hoger Beroepsonderwijs “Verpleegkunde” (Vlaamse Gemeenschap)

Vanaf het jaar 2009-2010 heeft de Vlaamse Gemeenschap het niveau Hoger Beroepsonderwijs ingevoerd voor verpleegkundige studies. Aangezien het studieniveau tussen het secundair en een professionele bachelor ligt, worden de gegevens voortaan gescheiden van die van het secundair onderwijs. Die drie jaar durende opleiding wordt evenwel door secundaire scholen verstrekt. De gemeten populatie is het aantal studenten op 1 februari.

---

³ [Dataloep: aan de slag met cijfers over onderwijs \(vlaanderen.be\)](https://www.vlaanderen.be/dataloep)

In de Franse Gemeenschap worden de statistieken betreffende dit onderwijstype ingevoegd in het secundair onderwijs (4de bijkomende graad van het beroepsonderwijs, afdeling “verpleegkunde”.

D. Hoger onderwijs

Het hoger onderwijs omvat het hoger niet-universitair en het universitair onderwijs. Het is niet verplicht. Een diagram van de organisatie van het hoger onderwijs is beschikbaar in de bijlage 1.

Sinds 2004 heeft het heel wat wijzigingen ondergaan door de Europese hervorming onder de naam “Bolognaproces”. Sinds de Bolognahervorming worden de studies in drie cycli ingedeeld. De eerste cyclus duurt drie jaar en wordt afgerond met een bachelorsdiploma. De student kan zijn opleiding voortzetten door studies uit de tweede cyclus en de graad verwerven van master (in één of twee jaar), arts (vier jaar minimum) of dierenarts (drie jaar minimum). De derde cyclus is het doctoraat en heeft enkel betrekking op het universitair onderwijs.

Vanaf het academiejaar 2019-2020 zien we voor het eerst inschrijvingen in de graduaatsopleidingen in het Nederlandstalige hoger onderwijs. Op het vlak van niveau situeert de graduaatsopleiding zich tussen het secundair onderwijs (ISCED niveau 4) en een bacheloropleiding (ISCED niveau 6). Het graduaatsdiploma wordt normaal behaald in twee jaar tijd.

- **Hoger niet-universitair onderwijs**

De studentenbevolking van het hoger niet-universitair onderwijs wordt nu eens voorgesteld in aantal studenten en dan weer in aantal inschrijvingen. De gedetailleerde statistieken, die rekening houden met de verschillende studiegebieden of domeinen, hanteren de inschrijvingen als eenheid, terwijl de andere statistieken uitgedrukt worden in het aantal studenten.

In het academiejaar 2013-2014 is het hoger onderwijs in Vlaanderen grondig hervormd. Alleen de universiteiten bieden nog academische opleidingen aan. De hogescholen hebben hun academische bachelor- en masteropleidingen overgedragen aan (of geïntegreerd in) de universiteiten. Na deze integratie bieden de hogescholen nog verder hun professionele opleidingen aan en binnen het kader van een “School of Arts” ook nog academische kunstopleidingen (in de studiegebieden Audiovisuele en beeldende kunst, en Muziek en podiumkunsten). Een School of Arts is een afzonderlijke structuur binnen een hogeschool of over verschillende hogescholen heen met een grote mate van autonomie. De universiteiten zijn vertegenwoordigd in het bestuur van de Schools of Arts. De Hogere Zeevaartschool blijft binnen het studiegebied Nautische wetenschappen ook nog zowel professionele als academische opleidingen aanbieden.

Deze integratie van de academische hogeschoolopleidingen in de universiteiten is het gevolg van een beslissing van het Vlaams Parlement en zorgt ervoor dat de student de best mogelijke garantie krijgt om daadwerkelijk in contact te komen met wetenschappelijk onderzoek. Bovendien wordt de internationale (h)erkenning van deze academische bachelor- en mastergraden beter gegarandeerd.

Vanaf het academiejaar 2019-2020 zien we voor het eerst inschrijvingen in de graduaatsopleidingen. Deze opleidingen kwamen over van de centra voor volwassenenonderwijs naar de hogescholen. Ze vormen zo, naast de professionele en academische bacheloropleidingen, de derde toegangspoort tot het hoger onderwijs. Graduaatsopleidingen behoren tot het hoger beroepsonderwijs (HBO5). Vanaf september 2019 spreekt men over graduaatsopleidingen* in plaats van over HBO5-opleidingen. Voordien konden deze opleidingen aan de centra voor volwassenenonderwijs gevolgd worden. Een uitzondering hierop is de hbo5-opleiding verpleegkunde (hbo5) die nog steeds georganiseerd zal worden door de secundaire scholen en dezelfde naam behoudt. Naast de graduaatsopleidingen bieden de hogescholen ook nog de HBO5-opleidingen in afbouw aan voor studenten die deze opleiding al eerder gestart waren aan een centrum voor volwassenenonderwijs.

Ook de specifieke lerarenopleiding van het volwassenenonderwijs werd overgedragen naar het hoger onderwijs vanaf 2019-2020. De specifieke lerarenopleiding van het volwassenenonderwijs wordt enkel nog in afbouw aangeboden in het hoger onderwijs voor studenten die deze opleiding al eerder gestart waren aan een centrum voor volwassenenonderwijs.

In de **Franse Gemeenschap** wordt het aantal studenten van en inschrijvingen aan de hogescholen en de instellingen van hoger onderwijs voor kunstonderwijs (écoles supérieures des arts) op het grondgebied van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest gemeten op 15 maart van het lopende schooljaar. De cijfers op basis van het aantal studenten en het aantal inschrijvingen zijn beschikbaar bij ARES⁴. In tegenstelling met het systeem in het Nederlandstalig onderwijs mogen de Franstalige hogescholen academische bachelor- en masterdiploma's uitreiken.

In de Franse Gemeenschap waren de Hogere Instituten voor Architectuur tot in 2010 ondergebracht in het hoger niet-universitair onderwijs. Sinds het schooljaar 2010-2011 maken ze deel uit van het universitair onderwijs.

- **Universitair onderwijs**

Tabel 6.1.3.5 wordt aangevuld met gegevens van de Universitaire Stichting tot 2019-2020 en met gegevens van de Franstalige en tweetalige universiteiten en de Vlaamse Gemeenschap voor recentere jaren (zie punt 4.A).

De tabellen 6.1.3.6 en 6.1.3.7 worden pas ingevuld wanneer de gegevens van de Universitaire Stichting beschikbaar zijn (definitieve cijfers).

De definitieve cijfers (i.e. tot in 2019-2020) stemmen overeen met de hoofdinschrijvingen in de instellingen (Vlaamse, Franstalige en tweetalige universiteiten) op het grondgebied van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. De cijfers worden opgesplitst volgens geslacht en herkomst van de studenten alsook volgens geslacht en studiedomein. Het studiedomein wordt vastgesteld volgens de typologie van de Universitair Stichting.

---

⁴ Académie de Recherche en Enseignement Supérieur

De studenten die niet regelmatig in een studieprogramma zijn ingeschreven (zoals vrije inschrijvingen voor navorsers en afzonderlijke vakken, evenals de categorie van deelnemers aan lessenreeksen in het kader van permanente vorming) zijn niet in de cijfers opgenomen. De studenten in alle hogere opleidingen worden meegeteld (academische 1ste en 2de cyclus, aanvullende, specialisatie, aggregatie, navorsers, doctoraatsopleidingen en doctoraten).

Bij het opstellen van de cijfers in tijdsperspectief, werd vastgesteld dat in vorige overzichten voor de academiejaren 1989-90 tot 1991-92 de hoofdschrijvingen werden vermeld; van 1992-93 tot 1995-96 daarentegen werden alle inschrijvingen (dus inclusief bijkomende inschrijvingen) opgenomen. Vanaf 1995-96 werden de hoofdschrijvingen van de studenten geteld. Voor 1990-91 werden in de gepubliceerde algemene totalen de tweetalige universitaire instellingen niet meegeteld.

De totalen voor de “Belgische Franstalige universiteiten en afdelingen” en “Belgische Nederlandstalige universiteiten en afdelingen” omvatten de gegevens van de gemeenschappen samen met die van de Koninklijke Militaire School en de Faculteit voor Protestantse Godgeleerdheid.

In 2013 werd de HUB-KU Brussel (Hogeschool-Universiteit Brussel – Katholieke Universiteit Brussel) opgenomen in de Katholieke Universiteit Leuven en zag de Campus Brussel het licht. De Campus Brussel bestaat uit drie faculteiten: de faculteit Economie en Bedrijfswetenschappen, de faculteit Letteren en de faculteit Rechtsgeleerdheid. Die faculteiten zijn ontstaan uit enerzijds de integratie van de academische opleidingen van de K.U.B. in de K.U.Leuven en anderzijds de integratie van de academische opleidingen van de hogescholen van de HUB in de universitaire opleidingen. Het aldus gecreëerde uitgebreide aanbod universitaire opleidingen verklaart het grote verschil in het aantal studenten aan de K.U.B in 2012-2013 en het aantal studenten aan de K.U.L. Campus Brussel. De cijfers van de opleidingen aan de hogescholen werden vroeger immers opgenomen in de berekening van het niet-universitair hoger onderwijs, terwijl ze vanaf 2013-2014 worden meegeteld in de berekening van het universitair hoger onderwijs. Nog steeds in 2013 heeft de KU Leuven de universitaire opleidingen van de LUCA School of Arts in Brussel geïntegreerd, waardoor Campus LUCA ontstond.

5. Volwassenenonderwijs (6.1.4)

Het onderwijs voor volwassenen sluit aan bij de dynamiek van het levenslang leren. In de Franse Gemeenschap vervult het *enseignement de promotion sociale* (onderwijs voor sociale promotie) deze functie, in de Vlaamse Gemeenschap gaat het om het volwassenenonderwijs.

Het *enseignement de promotion sociale* organiseert voor volwassenen opleidingen op het niveau van het lager secundair, het hoger secundair, het niet-universitair onderwijs van het korte type en het niet-universitair onderwijs van het lange type. Na afloop van een opleiding worden erkende titels (getuigschriften en diploma's) uitgereikt. Het *enseignement de promotion sociale* wordt ingericht bij decreet van 16 april 1991 en heeft twee doelstellingen:

- Bijdragen aan de individuele ontplooiing door een betere professionele, sociale, schoolse en culturele inschakeling te bevorderen;
- Tegemoetkomen aan de vraag om opleidingen te organiseren vanwege de ondernemingen, de besturen, het onderwijs en – algemeen – van de sociaaleconomische en culturele milieus.

Het *enseignement de promotion sociale* wordt ingericht in modules die los van elkaar kunnen worden gevolgd, waardoor het nog moeilijker is om het aantal individuen te tellen. Tot slot staat het *enseignement de promotion sociale* ook open voor personen die niet langer onderworpen zijn aan de voltijdse leerplicht (i.e. vanaf 16 jaar of zelfs 15 jaar onder bepaalde voorwaarden).

Het volwassenenonderwijs vervult, voor de Vlaamse Gemeenschap, een gelijkwaardige rol aan die van het *enseignement de promotion sociale*. Het organiseert voor volwassenen basisopleidingen (niveau lager onderwijs tot en met 1ste graad van het secundair onderwijs), opleidingen van secundair niveau, beroepsopleidingen en specifieke opleidingen tot leerkrachten. De basisopleidingen worden gegeven in specifieke centra (centra voor basiseducatie) en zijn toegankelijk vanaf 18 jaar. De andere opleidingen worden gegeven aan centra voor volwassenenonderwijs en zijn toegankelijk vanaf 16 jaar (15 onder bepaalde voorwaarden).

Volwassenen genieten ook de mogelijkheid om les te volgen in het hoger universitair en niet-universitair onderwijs en in het kunstonderwijs met beperkte uurroosters (zoals de academies); daarnaast bestaan er heel wat opleidingen buiten het kader van het onderwijs, die meer bepaald worden ingericht door de Forem, de VDAB ...

6. Onderwijs dat niet door de gemeenschappen wordt gesubsidieerd en georganiseerd (6.1.5.X)

In de tabellen 6.1.5.X zijn de leerlingen opgenomen die niet door de Gemeenschappen zijn georganiseerd en/of geen gesubsidieerd onderwijs volgen.

Tabel 6.1.5.1 heeft betrekking op kinderen die thuisonderwijs krijgen. De definitie van thuisonderwijs staat in het eerste deel van het document over het recht op onderwijs en de leerplicht. Er zijn twee categorieën van thuisonderwijs:

- Individueel onderwijs, waarbij kinderen thuis onderwijs krijgen;
- Collectief onderwijs, waarbij kinderen naar een particuliere onderwijsinstelling gaan die niet door de Gemeenschappen wordt erkend.

Tabel 6.1.5.2 heeft betrekking op leerlingen⁵ in internationale scholen, d.w.z. scholen die niet door de Gemeenschappen worden georganiseerd of gesubsidieerd, maar waarvan het onderwijs door de Gemeenschappen wordt erkend. De internationale instellingen waarmee rekening gehouden wordt bevinden zich allemaal in het Brussels Gewest. De Europese scholen

⁵ Alleen leerplichtige leerlingen voor de "andere internationale scholen", ongeacht waar ze wonen.

vallen in deze categorie. In de rubriek 'Andere internationale scholen' zijn de volgende scholen opgenomen:

	17-18	18-19	19-20	20-21	21-22	22-23
British Junior Academy of Brussels	X	X	X	X	X	X
Agnès School	X	X	X	X	X	X
BEPS International School - Bruxelles	X	X	X	X	X	X
Japanese School of Brussels	X	X	X	X	X	X
Lycée français Jean Monnet	X	X	X	X	X	X
Ecole Primaire Grecque de BXL	X	X	X	X	X	X
Ecole Hellenique de Bruxelles - Ecole secondaire	X	X	X	X	X	X
International School of Brussels	X	X	X	X	X	X
BICS - Brussels International Catholic School	X	X	X	X	X	X
Ecole Montgomery		X	X	X	X	X
Bogaerts International School			X	X	X	X
Lycée Molière				X	X	
BISB « The British International School of Brussels»						X

De door de "Service du droit à l'instruction" van de Franse Gemeenschap verstrekte gegevens zijn om redenen van vertrouwelijkheid niet uitgesplitst naar instelling.

- **Onderwijs dat in de Europese scholen wordt gegeven**

Tabel 6.1.5.3 toont het aantal leerlingen per onderwijsniveau (kleuterschool, lagere school, middelbare school) dat onderwijs volgt aan de Europese scholen. De studiestructuur van de Europese scholen verschilt van die van de scholen van de Vlaamse Gemeenschap of de Franse Gemeenschap. In de Europese scholen omvat de kleutercyclus twee jaar onderwijs, de lagere cyclus vijf jaar en de middelbare cyclus zeven jaar.

De kleuterschool verwelkomt kinderen vanaf vier jaar. Om te worden toegelaten tot de eerste klas van de basisschool moeten de kinderen zes jaar zijn in het kalenderjaar waarin het schooljaar begint. In principe gaan leerlingen naar de middelbare school als ze elf jaar zijn en nadat ze met succes de volledige cyclus van het basisonderwijs op een Europese school hebben doorlopen. Als een kind zijn basisonderwijs afmaakt op een andere school (bv. VG, FWB), komt het direct in het 2e middelbaar op de Europese school terecht. De voltooiing van de volledige cyclus van het secundair onderwijs leidt tot een baccalaureaat.

Meer informatie is beschikbaar op: <http://www.eurisc.eu/>

7. Schoolbevolking projecties

De methodologie achter de projecties voor de Brusselse schoolbevolking staat uiteengezet in de Cahier nr. 7 van het BISA, te consulteren via de volgende link:
<https://bisa.brussels/publicaties/cahiers-van-het-bisa>

- **Referenties**

BISA, Dehaibe X., Dussart C. en Van Laethem M., 2017, Projecties voor de Brusselse schoolbevolking tegen 2025, Cahiers van het BISA, nr. 7, juli 2017. Beschikbaar op: www.bisa.brussels

Conseil des Recteurs des institutions universitaires francophones (CRef). *Statistiques*. Online: www.cref.be/Statistiques.htm

Entreprise publique des Technologies nouvelles de l'Information et de la Communication (ETNIC). *Les statistiques de l'enseignement*. Online: www.etic.be/index.php?id=statistiques

Fondation Universitaire. *Rapport annuel des statistiques universitaires*. Online: http://fondationuniversitaire.be/fr/sc_stat.php

Ministère de la Communauté française. Administration générale de l'Enseignement et de la Recherche scientifique. Service général du pilotage du système éducatif. *Le portail de l'enseignement en Communauté française*. Online: <http://enseignement.be/>

Ministère de la Communauté française. Administration générale de l'Enseignement et de la Recherche scientifique. Service général du pilotage du système éducatif. *Les indicateurs de l'enseignement. Publications annuelles*. Online: http://enseignement.be/index.php?page=0&navi=2264&rank_navi=2264

Vlaams Ministerie van Onderwijs en Vorming. *Vlaamse onderwijsstatistieken en publicaties*. Online: www.ond.vlaanderen.be/onderwijsstatistieken.

Vlaamse Gemeenschapscommissie. *Over het Brussels Nederlandstalig onderwijs*. Online: www.vgc.be/Onderwijs/Onderwijsbeleid+van+de+VGC/Over+het+Brussels+Nederlandstalig+onderwijs/cijfers.htm

2. BIJLAGE 1

8. Diagram van de organisatie van het Franstalig en Nederlandstalig hoger onderwijs

		Hoger beroepsonderwijs	Korte type hoger onderwijs	Lange type hoger onderwijs	Universitair onderwijs
Type instellingen	Nederlandstalig hoger onderwijs	Hogeschool	Hogeschool		
			School of arts	School of arts	Universiteit
	Franstalig hoger onderwijs		Hogeschool	Hogeschool	
			Hogeschool of arts	Hogeschool of arts	Universiteit
Internationale standaardclassificatie van onderwijs	ISCED 5	Graduaatopleiding			
	ISCED 6		Professioneel gerichte bachelor		
			Bachelor na bachelor / Gespecialiseerde bachelor		
	ISCED 7			Academisch gerichte bachelor	Academisch gerichte bachelor
				Master	Master
				Master na master / Gespecialiseerde master	Master na master / Gespecialiseerde master
ISCED 8				Doctoraat	

3. BIJLAGE 2

9. Link tussen de Nederlandstalige en Franstalige studiedomeinen

Nederlandstalige studiedomeinen	Franstalige studiedomeinen
Architectuur	Architectuur
Audiovisuele en beeldende kunst	Kunst en toegepaste kunst
Gezondheidszorg	Paramedicus
Handelswetenschappen en bedrijfskunde	Economie
Industriële wetenschappen en technologie	Techniek
Muziek en dramatische kunst	Kunst en toegepaste kunst
Muziek en podiumkunsten	Kunst en toegepaste kunst
Onderwijs	Pedagogie
Sociaal-agogisch werk	Sociaal
Toegepaste taalkunde	Vertaling interpretatie